

Yttrande avseende ”Remittering av departementspromemorian Bättre migrationsrättsliga regler för forskare och studenter” (Ds 2024:31)

Bakgrund

Linnéuniversitetet har anmodats att lämna synpunkter på rubricerad remiss.

Universitetet vill anföra följande.

Sammanfattning

Linnéuniversitetet ställer sig bakom Promemorian *Bättre migrationsrättsliga regler för forskare och studenter* i stora drag. Linnéuniversitetet anser dock att följande synpunkter bör beaktas.

Förslagen som innebär ett förenklat regelverk för forskare, doktorander och medföljande är positiva. Linnéuniversitetet anser dock att flera av förslagen bör gå att införa tidigare. Vidare välkomnar lärosätet förändringar som innebär mindre komplexitet och större jämlikhet mellan forskare och personer som söker arbetstillstånd.

Linnéuniversitetet ställer sig däremot frågande till förslagen vad gäller kravet på bostadsadress i samband med ansökan om uppehållstillstånd, samt förslaget kring ökat informationsutbyte i form av att registrera studenters medborgarskap.

Linnéuniversitetets yttrande överensstämmer med SUHF:s ståndpunkt och omfattar i stor utsträckning de synpunkter som har diskuterats inom ramen för Euraxess.

Förbättrade förutsättningar för utländska forskare och doktorander att verka i Sverige

Den större delen av den akademiska personalen vid Linnéuniversitetet har både forskning och undervisning som en del i sin anställning, men fördelningen däremellan varierar. Det gäller såväl svenska som utländska medarbetare. Omfattningen av forskning respektive undervisning styr vilken process som är aktuell utifrån migrationsrätten. De separata processerna har olika villkor och olikheterna i regelverken upplevs komplexa.

Linnéuniversitetet står bakom förslaget att möjliggöra fler statusbyten inifrån landet, både för forskare, arbetstillstånd och familjemedlem till akademiker (medföljande).

Som nämnts är det stora olikheter mellan de olika grupperna. Linnéuniversitetet menar dock att förslaget bör kunna komma till stånd innan 1 mars 2026.

Linnéuniversitetet står även bakom förslaget om att nyfödda barn till forskare kan få tillstånd utan att åka från Sverige. Även den förändringen borde kunna genomföras tidigare då den är av stor vikt för de som berörs.

Linnéuniversitetet ställer sig positivt till att jobbsökartillstånden utökas från 12 till 18 månader för doktorander och forskare. Likaså möjligheten att gå från tillståndet ”Söka arbete efter slutförd forskning” till att söka tillstånd för forskning inifrån landet. Det är anmärkningsvärt att en person som har varit i Sverige på ett uppehållstillstånd för forskning inte kan söka arbete som innebär fortsatt forskning, men kan söka arbete som berör mestadels undervisning.

Vidare står Linnéuniversitetet bakom förslaget att omfatta forskare i möjligheten att söka nationell visering för att kunna delta i konferenser utomlands under perioden ett förlängt tillstånd prövas. En tanke kan vara att bredda förslaget om nationell visering till att även studenter som har ansökt om förlängning av sitt uppehållstillstånd kan beviljas nationell visering.

Förslaget att underlätta för doktorander och forskare att få permanent uppehållstillstånd genom att sänka kravet på vistelsetid i Sverige är positivt. Linnéuniversitetet menar att samma möjlighet bör finnas även för medarbetare som har arbetstillstånd.

Linnéuniversitetet ställer sig mycket frågande till det föreslagna kravet på bostadsadress i samband med ansökan för forskare. Vad gäller medarbetare har Linnéuniversitetet inga bostäder att tillgå utan är beroende av den lokala bostadsmarknaden, vilket komplicerar situationen ytterligare.

Åtgärder i syfte att minska risken för att uppehållstillstånd för studier missbrukas

Även kravet på bostadsadress för studenter vid ansökan om uppehållstillstånd ställer sig Linnéuniversitetet frågande till. De flesta kan inte ordna med bostad förrän de med säkerhet vet att de kommer att kunna studera i Sverige (dvs. efter antagning och beviljat uppehållstillstånd). Ett krav på att uppge adress leder endast till att de tvingas ange felaktiga adresser (till exempel hos vänner eller släktingar som redan bor i Sverige), där de de facto inte kommer att bosätta sig när tillståndet beviljas.

Vad gäller föreslagen restriktion för antalet timmar studenter med uppehållstillstånd för studier får arbeta, efterfrågar Linnéuniversitetet eventuella övergångsregler och tydlighet i frågan om vad som gäller för de studenter som redan fått uppehållstillstånd på nuvarande premisser och villkor.

Vad gäller ökat informationsutbyte och ändringar angående antagnings- och studieregister kan det konstateras att uppgift om medborgarskap inte är relevant för hur dokumentation av studier görs för studenter. I nuläget kontrolleras medborgarskap i samband med antagning för att kunna göra en bedömning om studenten är studieavgiftsskyldig eller inte. Uppgifterna om medborgarskap förs inte över till studieregistret (Ladok), då uppgifter om medborgarskap i övrigt inte har någon relevans för personens studier vid lärosätet. Linnéuniversitetet ställer sig

därför frågande till varför personuppgifter som inte är relevanta för myndighetens uppdrag ska samlas in på myndigheten.

Vidare noteras att studentens namn och födelsedatum/personnummer registreras i Ladok. Utifrån detta kan medborgarskap, vid behov, tas fram via Migrationsverket/Skatteverket. Det är inte tydligt utifrån förslaget på vilket sätt Migrationsverkets eller Säkerhetspolisens arbete skulle förenklas eller förbättras av att studenters medborgarskap registreras i studieregistret. Linnéuniversitetet ställer sig frågande till att uppföljningssyftet skulle väga så pass starkt att det föranleder att personuppgifter samlas in av lärosätena.

En annan aspekt som bör beaktas är att lärosäten idag tar emot förfrågningar om att lämna stora mängder information om enskilda studenter till aktörer med utgivningsbevis som tillhandahåller databaser på internet. Lagstiftningen kring detta område är ifrågasatt (se t.ex. rättsligt ställningstagande från Integritetsskyddsmyndigheten¹). Linnéuniversitetet anser att det finns risk att aktörer begär ut uppgifter om till exempel alla studenter med ett visst medborgarskap. Med dagens system är det inte möjligt för lärosäten att tillhandahålla den informationen, vilket är en trygghet för studenter som kan vara utsatta för påtryckningar eller hot kopplade till sitt medborgarskap. Lärosäten har inte tillgång till information om studenters personliga förhållanden, vilket gör att lärosätena inte heller kan bedöma om utlämnande av uppgift om medborgarskap skulle kunna innebära att sekretess föreligger enligt 21 kap 5§ OSL.

Linnéuniversitetet invänder därmed starkt emot att studenters och presumtiva studenters medborgarskap ska registreras i antagningssystemet eller studiedokumentationssystemet.

Yttrandet har sammanställts av handläggare Helena Birath, HR-avdelningen, Linnéuniversitetet. Synpunkter har inhämtats från berörda avdelningar vid Linnéuniversitetet.

¹ https://www.imy.se/globalassets/dokument/rattsligt-stallningstagande/imyrs-2024_1-klagomal-mot-soktjanster-med-utgivningsbevis.pdf